7268 ـ پوشاندن سر در احرام و استفاده از سایۀ چتر

سوال

آیا بودن در سایۀ چتر در اثنای حج برای محافظت خود از اشعۀ خورشید جایز است؟ این چتر را می‌توان بر کتف گذشت به صورتی که دستان شخص آزاد باشد.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

علما بر این اتفاق نظر دارند که پوشاندن سر برای مرد در حال اِحرام حرام است و سخن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ دربارۀ مردی که در عرفه در حال احرام وفات کرد دال بر این است، آنجا که فرمودند: «او را با آب و سدر بشویید و در دو لباس کفنش کنید و او را عطر نزنید و سرش را نپوشانید زیرا الله در روز قیامت او را لبیک گویان مبعوث خواهد ساخت» به روایت بخاری (۱۲۶۷) و مسلم (۱۲۰۶).

و بخاری (۱۵۴۲) و مسلم (۱۱۷۷) از عبدالله بن عمر ـ رضی الله عنهما ـ روایت کرده‌اند که مردی گفت: یا رسول الله، شخصی که در احرام است چه لباسی بپوشد؟ رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: «پیراهن، عمامه، شلوار، بُرنُس (جامۀ کلاه‌دار) و موزه (پاپوش چرمی) نمی‌پوشد». بُرنُس یا جامۀ کلاه‌دار لباسی است که اهل مغرب می‌پوشند و کلاهی به آن متصل است.

ثانیا: پوشاندن سر توسط مردی که در احرام است بر چند نوع است:

نخست: اینکه به سرش چسبیده باشد مانند کلاه و عمامه و شبیه آن. این حرام است و دلیل تحریمش حدیث پیشین است.

دوم: اینکه بر سرش چیزی باشد که به آن نچسبیده (از سرش دور است) مانند چتر و خیمه و سقف اتومبیل و مانند آن. این اشکالی ندارد به دلیل سخن ام حُصَین ـ رضی الله عنها ـ که می‌فرماید: همراه با رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ حجة الوداع را به جا آوردم پس ایشان را هنگام رمی جمرۀ عقبه دیدم حال آنکه سوار بر مَرکبش بود و بلال و اسامه با او بودند که یکی از آن دو مرکبش را هدایت می‌کرد و دیگری لباسش را بر سر رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ گرفته بود تا از خورشید در امان باشد. به روایت مسلم (۱۲۹۸).

نووی می‌گوید:

در این حدیث جواز سایه انداختن بر مُحرِم با لباس و غیر آن است و این مذهب ما و مذهب جمهور علماست.

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید: و این کاملا همانند چتراست.

شیخ ابن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید: برای مُحرِم اشکالی ندارد که برای در امان ماندن از آفتاب از چتر استفاده کند، همچنین اینکه در سایهٔ خیمه و سقف اتومبیل باشد. (فتاوی ابن باز: ۱۷/۱۱۵).

سوم: برداشتن بار و وسایل و گذاشتن آن بر روی سر اشکالی ندارد زیرا غالبا به هدف پوشاندن سر نیست اما اگر قصدش پوشاندن سر باشد این کار حرام است.

شیخ ابن باز ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

اما برداشتن بار از جملهٔ پوشاندن حرام [سر] نیست مانند برداشتن غذا و مانند آن که اگر این را از روی حیله انجام ندهد [اشکالی ندارد] زیرا الله سبحانه و تعالی حیله‌گری برای انجام حرام را بر بندگانش حرام ساخته است. (فتاوی ابن باز: ۱۷/۱۱۵).

والله اعلم.

نگا: الشرح الممتع (۱۴۱/ ۷ـ۱۴۳) مناسك الحج والعمرة (۵۲ـ۵۳) اثر شیخ ابن عثیمین.